

**ОГЛЯД ДАНИХ
ПРО СТАН ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ
Полтавським окружним адміністративним судом
у 2023 році**

На виконання листа ТУ ДСА України в Полтавській області від 05.01.2024 Полтавським окружним адміністративним судом проведено огляд даних основних статистичних показників здійснення правосуддя у 2023 році.

Аналіз містить порівняльну характеристику за аналогічні періоди 2021-2022 років.

Метою аналітичного дослідження є порівняння кількісних характеристик, встановлення основних тенденцій змін їх динаміки, виявлення наявних недоліків та проблем.

Об'єктом дослідження є показники статистичних звітів за формою 1-а «Звіт судів першої інстанції про розгляд справ в порядку адміністративного судочинства за 2023 рік», за формою 1 ОАС Звіт окружних адміністративних судів про розгляд судових справ за 2023 рік», за формою 1 ЄЗ «Оперативний статистичний звіт щодо стану здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами за 2023 рік», за формою 10 «Звіт про справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору в місцевих та апеляційних судах за 2023 рік», а також дані комп'ютерної програми «Діловодство спеціалізованого суду» («ДСС»).

В таблиці 1 наведено базові показники роботи суду у 2023 році.

Таблиця 1

Базові показники роботи суду

показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість суддів, які здійснювали судочинство протягом звітного періоду	17	17	17
Загальна кількість справ та матеріалів, що перебували в провадженні суду	22 850	16 725	22 523
<i>з них, надійшли на розгляд у звітному періоді</i>	20 439	12 318	20 547
Середньомісячна кількість надходження позовних заяв (справ) та матеріалів до судді	130	70	127
Кількість розглянутих справ та матеріалів за звітний період	18 461	14 746	19 088
<i>з них, розглянуто справ</i>	15 389	12 833	15 864
Середньомісячна кількість розглянутих позовних заяв (справ) та матеріалів суддею	117	83	118
<i>відсоток справ, розглянутих з порушенням встановленого строку розгляду, %</i>	23	39,2	29,5
Кількість справ та матеріалів, що залишились нерозглянутими на кінець звітного періоду	4 389	1 979	3 435
<i>з них, справ</i>	3 592	1 532	2 942
Відсоток судових рішень, які скасовано в апеляційному порядку, %	13,6	15,7	13,5
Сума сплаченого судового збору під час звернення до суду, грн.	15 718 052	11 828 809	20 561 210
Відсоток виконання індикативного показника, доведеного ДСА України, %	183,7	87,7	133,9

Розділ 1. Надходження позовних заяв (справ) та судових матеріалів

Показник надходження складається з позовних заяв (справ), заяв про забезпечення позову (доказів), матеріалів в порядку виконання судового рішення, заяв про перегляд рішень за нововиявленими /виключними обставинами тощо, заяв про роз'яснення судового рішення, виправлення описки, ухвалення додаткового рішення, а також заяв про відвід судді.

Протягом звітного періоду до суду надійшло **20 547 позовних заяв (справ) та матеріалів**, з них **19 247 (93,7 %)** - це позовні заяви (справи), **10** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, **700** матеріалів в порядку виконання судового рішення, **117** заяв про забезпечення позову, **23** заяви про відвід судді, **519** заяв про виправлення описки в судовому рішенні, роз'яснення рішення та про ухвалення додаткового рішення.

У 2022 році надходження становило **12 391 одиницю**, з них **11 489 (92,7%)** позовні заяви (справи), **18** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, **507** матеріалів в порядку виконання судового рішення, **102** заяви про забезпечення позову, **8** заяв про відвід судді, **267** заяв про виправлення описок в судовому рішенні, роз'ясненні судового рішення та ухвалення додаткового рішення.

За аналогічний період 2021 року до суду надходило **20 439 судових матеріалів**, з них **18 571 (90,8%)** позовних заяв (справ), **17** заяв про перегляд рішення за нововиявленими або виключними обставинами, **1 149** матеріалів в порядку виконання судового рішення, **241** заява про забезпечення позову, **36** заяв про відвід судді, **1** заява про відновлення втраченого судового провадження, **424** заяви про виправлення описок в судовому рішенні, роз'ясненні судового рішення та ухвалення додаткового рішення.

Отже, у звітному періоді спостерігається суттєве збільшення загального показника надходження позовних заяв (справ) та матеріалів по відношенню до показників 2022 року – на 65,9%, проте по відношенню до показників 2021 року він майже не змінився. У 2023 році збільшилось й надходження заяв в порядку виконання судового рішення – на 38%, проте в порівнянні з аналогічним періодом 2021 року їх кількість суттєво зменшилась. Надходження заяв щодо виправлення описки, роз'яснення рішення та про ухвалення додаткового рішення у порівнянні з 2022 роком зросло майже вдвічі, у порівнянні з 2021 роком – на 22%.

В Таблиці 2 наведено дані щодо структури надходження основних показників до суду протягом 2020-2023 років.

Таблиця 2

Структура надходження позовних заяв (справ) та матеріалів

роки	Найменування показника					
	позовні заяви (справи)	Відсоток від загальної к-ті судових матеріалів	Клопотання (заяви) в порядку виконання судового рішення	Відсоток від загальної к-ті судових матеріалів	Заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	Відсоток від загальної к-ті судових матеріалів
2021	8 203	87,7	783	8,3	17	0,2
2022	19 024	93,1	1 149	5,6	17	0,1
2023	11 489	92,7	507	4,1	18	0,1

Судове навантаження

Фактична чисельність суддів у 2023 році становила 19 суддів, з них на кінець звітнього періоду процесуальну діяльність здійснювали 17 суддів, у двох суддів закінчились повноваження щодо здійснення правосуддя.

З урахуванням показників надходження до суду позовних заяв (справ) та матеріалів було проведено розрахунок середньомісячного надходження на одного суддю, який здійснював судочинство на кінець звітнього періоду.

Так, *за звітний період 2023 року* на розгляд одного судді в середньому щомісяця надходило **110 матеріалів** із розрахунку **17 фактично працюючих** суддів. У 2022 році цей показник складав 66 одиниць на одного суддю з 17 суддів, за аналогічний період 2021 року середньомісячне надходження складало 109 одиниць на одного суддю з 17 працюючих суддів.

Розділ 2. Розгляд позовних заяв

Залишок позовних заяв, щодо яких не вирішено питання про відкриття провадження у справі, на початок 2023 року становив **382** одиниці. Протягом звітнього періоду до суду **надійшло 19 247 позовних заяв**. Таким чином, *протягом 2023 року на розгляді в суді перебувало 19 629 позовних заяв*.

За результатами вирішення питання про відкриття провадження судьями прийнято наступні рішення:

- **1 861** (9,5%) позовних заяв **повернуто** (за аналогічний період 2022 року відсоток таких заяв становив 7,2%);
- по **119** позовним заявам (0,6%) **відмовлено у відкритті провадження** (у 2022 році – 0,7%);
- **1** позовна заява **передана** на розгляд до інших судів (у 2022 році – 0,2%);
- **8** позовних заяв **залишено без розгляду**;
- по **17 218** (87,7%) позовним заявам **провадження у справі було відкрито** (у 2022 році – 88,7%);
- **422** (2,1%) позовних заяв на кінець звітнього періоду залишились **не вирішеними** (на кінець 2022 року – 3,2 %).

По **207 позовним заявам порушено встановлений строк відкриття провадження у справі**. У відсотковому значенні цей показник становить 1 % від загальної кількості позовних заяв, що перебували на розгляді. У 2022 році 2,3% (282 – у кількісному значенні) позовних заяв були розглянуті з порушення строку, за аналогічний період 2021 року з порушенням строку було розглянуто 0,6% позовних заяв (109 – у кількісному значенні).

Основною причиною порушення строку на вирішення питання про відкриття провадження є відсутність судді з поважних причин на роботі (відпустка, тимчасова непрацездатність тощо).

Кількість **нерозглянутих позовних заяв** на кінець 2023 року складає 422 одиниці, у 2022 року їх кількість становила 382 одиниць, наприкінці 2021 року – 719. Згідно зі статистичними даними зі 422 нерозглянутих позовних заяв 210 залишені без руху. Одними з найбільш розповсюджених причин для залишення позовної заяви без руху є невірно обрахована позивачем сума судового збору, що підлягає до сплати, або взагалі несплата судового збору, ненадання документів, що підтверджують повноваження особи, яка підписала позовну заяву, тощо.

Розділ 3. Показники розгляду справ

Згідно з даними статистичного звіту *протягом 2023 року* в провадженні суду *перебувало 18 806 адміністративних справ*, з них **1 532** – залишок нерозглянутих справ на початок року, **17 275** - розпочаті провадженням у 2023 році.

Таблиця 3

Статистична інформація щодо кількості справ, що перебували в провадженні суду

період	Залишок нерозглянутих справ на початок звітнього періоду	Надходження справ протягом року	Загальна кількість справ, що перебували в провадженні суду	Залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду
2021 рік	2 057	16 924	18 981	3 592
2022 рік	3 592	10 773	14 365	1 532
2023 рік	1 532	17 275	18 806	2 942

Результати розгляду адміністративних справ як у звітному періоді, так і за аналогічні періоди 2021-2023 років, наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Результати розгляду адміністративних справ

Показник	2021	2022	2023
Закінчено провадження у справі	15389	12833	15864
% від к-ті справ, що перебували в провадженні суду з прийняттям рішення	81,1	89,3	84,3
% від к-ті справ, які закінчені провадженням закрито провадження	97,3	98,1	98
% від к-ті справ, які закінчені провадженням залишено позов без розгляду	1,4	0,8	0,7
% від к-ті справ, які закінчені провадженням передано справу за підсудністю до іншого суду	181	140	191
% від к-ті справ, які закінчені провадженням	1,2	1,1	1,2
% від к-ті справ, які закінчені провадженням	12	8	10
% від к-ті справ, які закінчені провадженням	0,1	0,1	0,1

У звітному періоді **4 681 справа розглянута з порушенням встановленого строку судового розгляду**, що становить **29,5 %** від усієї кількості розглянутих справ – 15864. За аналогічний період 2022 року цей показник становив 39,2%, у 2021 році – 23%.

В ході дослідження причин порушення строку розгляду справи виявлено, що одним з головних чинників є відкладання розгляду справи через неявку учасників процесу, оголошення перерви з метою витребування доказів тощо.

Протягом звітної періоду в суді вживались заходи щодо оперативного розгляду справи, а саме: виклик учасників судового процесу відбувався як через направлення судових повісток поштою, так й за допомогою засобів електронної пошти, телефонограмою тощо. У 2022 році застосовувалась можливість проведення судових засідань в режимі відеоконференцз'язку, що значно сприяє доступності правосуддя, оскільки дозволяє проводити судові засідання в разі, коли учасник процесу не має змоги прибути до суду з районного центру або іншої області. Так, протягом звітної періоду по 238 справам судовий розгляд проводився в режимі відеоконференцз'язку, за 2022 рік – по 200, за 2021 рік – по 174.

Аналіз категорій справ.

Визначення категорій спорів по справах, що надходили до суду відбувалось згідно Загального класифікатора спеціалізації суддів та категорій справ, затвердженого наказом ДСА України №622 від 21.12.18.

В таблиці 5 наведена динаміка щодо надходження найбільш розповсюджених категорій спорів.

Таблиця 5

Надходження справ за категоріями

<i>Категорія справи</i>	<i>2021 рік</i>	<i>Відсоток ве значення надходже ння</i>	<i>2022 рік</i>	<i>Відсоток ве значення надходже ння</i>	<i>2023 рік</i>	<i>Відсоток ве значення надходже ння</i>
справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	384	2	224	2	227	1,2
справи, що виникають з відносин публічної служби	776	4,1	506	4,5	1256	6,5
Справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	204	1,1	219	1,9	205	1,1
землеустрою; державної експертизи земельпорядної документації; регулювання земельних відносин	842	4,4	278	2,4	94	0,5
щодо реалізації податкового контролю	319	1,7	337	3	529	2,7
погашення податкового боргу	221	1,2	157	1,4	388	2
адміністрування окремих податків, зборів, платежів	253	1,3	176	1,5	297	1,5
загальнообов'язкового державного пенсійного страхування	9406	49,7	6438	56,8	14638	76
соціального захисту	5424	28,7	2486	21,9	744	3,9

Аналіз показників таблиці 5 свідчить про те, що найбільшим сегментом надходження позовних заяв (справ) є спори соціального спрямування, такі як щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, соціального захисту, кількість справ цієї категорії становить більше ніж половину від усієї кількості позовних заяв (справ), що надійшли до суду.

По справах, які закінчені провадженням у 2023 році, **заявлена вимога** про стягнення коштів у сумі **187 106 979** гривень, сума, **присуджено до стягнення 132 713 647** гривні.

За аналогічний період 2022 року позивачами була **заявлена вимога** про стягнення коштів у сумі **168 949 598** гривні, сума, що була **присуджена до стягнення, складала 94 305 843** гривні.

По справах, які закінчені провадженням у 2021 році, було **заявлено вимогу** про стягнення коштів у сумі **135 462 802** гривні, **до стягнення присуджено 84 325 273** гривні.

Залишок нерозглянутих справ.

Нерозглянутими на кінець звітнього періоду залишилися 2 942 справи (або 15,6% від загальної кількості справ, що перебували в провадженні - 18806). По 556 справам провадження зупинено.

Найбільша кількість справ, що залишились нерозглянутими на кінець звітнього періоду, складають справи щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

У 2022 році залишок нерозглянутих справ становив **1532 справи** (або 10,7% від загальної кількості справ, що перебували в провадженні суду), з них по 197 справам провадження було зупинено. Наприкінці 2021 року залишилися нерозглянутими **3592 справи** (18,9% від загальної кількості справ, що перебували в провадженні суду), з них по 840 - провадження було зупинене.

Отже, наприкінці звітнього періоду спостерігаємо збільшення кількості нерозглянутих справ – як у абсолютному, так й у відсотковому значенні, зменшилась й кількість справ, по яким зупинено провадження.

Апеляційний перегляд оскаржених судових рішень.

Другим апеляційним адміністративним судом протягом 2023 року переглянуто 5 392 судові рішення, ухвалені Полтавським окружним адміністративним судом. За результатами розгляду **скасовано 729** судових рішень (що становить 13,5% від переглянутих рішень судом апеляційної інстанції), **змінено 46** судових рішень (0,9%).

Протягом 2022 року в апеляційному порядку було розглянуто 1 361 апеляційну скаргу на рішення (ухвали) Полтавського окружного адміністративного суду. За результатами розгляду було скасовано 214 (15,7%) судових рішень, змінено 24 (1,8%) судових рішень.

Розділ 4. Розгляд заяв за нововиявленими або виключними обставинами, матеріалів в порядку виконання судових рішень

Протягом звітнього періоду в провадженні суду перебувало **15 заяв** (з врахуванням залишку на початок року) **про перегляд рішення за нововиявленими або виключними обставинами**. Протягом 2022 року в провадженні суду перебувало 23 заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

За результатами розгляду у 2023 році судом прийнято наступні рішення:

- 4 заяви повернуто;
- по 7 заявам відмовлено в їх задоволенні;
- 1 заява задоволена із скасуванням рішення.
- 3 заяви залишились нерозглянутими на кінець звітнього періоду.

Протягом 2023 року до суду надійшло **700 заяв в порядку виконання судових рішень**. Більшість цих заяв стосувались заміни способу чи порядку виконання рішення суду, розстрочки виконання рішення, заміни сторони виконавчого провадження, видачі дублікату виконавчого листа, поновлення строку пред'явлення виконавчого документу тощо.

З врахуванням залишку (45) в провадженні суду перебувало 745 заяв в порядку виконання судового рішення. За результатами розгляду 307 заяв задоволено, 384 заява залишена без задоволення. Залишок нерозглянутих заяв в порядку виконання судового рішення на кінець звітнього періоду становить 54 одиниць.

В таблиці 6 наведено статистичну інформацію щодо надходження матеріалів до суду протягом 2020-2022 років.

Таблиця 6

Надходження матеріалів

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
заяви щодо забезпечення позову /доказів	241	102	117
заяви/клопотання у порядку виконання судових рішень	1149	507	700
заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	17	18	10
всього	1407	627	827

Разом з тим, показник надходження матеріалів, зазначений в таблиці 6 не відображає дійсного навантаження, оскільки предметом процесуального розгляду є й інші заяви/клопотання – це заяви про роз'яснення рішення, винесення додаткового рішення, внесення виправлення до рішення, заяви про відвід судді, заяви про повернення судового збору тощо. Так, відповідно до даних статистичних звітів, предметом розгляду у звітному періоді були:

- 23 заяви про відвід судді (8 – у 2022 році, 36 – у 2021 році);
- 243 заяви про виправлення опісок (133 – у 2022 році, 215 – у 2021 році);
- 98 заяв про ухвалення додаткового рішення (82 – у 2022 році, 106 – у 2021 році);
- 63 заяви про роз'яснення судового рішення (70 – у 2022 році, 122 – у 2021 році).

Протягом звітної періоду судом виготовлено **12 693 виконавчих листів** на загальну суму **12 894 747** гривень, з них про стягнення судового збору **518 виконавчих листів** на суму **1 107 211** гривень.

У 2021 році було виготовлено **12 321 виконавчий лист** на загальну суму **56 137 443** гривень, з них про стягнення судового збору **4 169 виконавчих листів** на суму **8 373 609** гривень.

У 2021 році виготовлено **11 571 виконавчих листів** на загальну суму **42 333 066** гривень, з них про стягнення судового збору **4 113 виконавчий лист** на суму **12 402 689** гривень.

Розділ 5. Відомості щодо справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору

Протягом звітної періоду порядок справляння судового збору, ставки судового збору та перелік тих, хто має право на пільги визначався Законом України «Про судовий збір».

Відповідно до листа Державної судової адміністрації України Полтавському окружному адміністративному суду доведені індикативні показники на 2023 рік щодо судового збору в розрізі по місяцях на загальну суму **15 352 700** гривень.

Згідно показників звіту за формою 10 «Звіт про справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору в місцевих та апеляційних судах» упродовж 2023 року сума **сплаченого судового збору становить 20 561 210 грн**. Відсоток виконання індикативного показника, доведеного ДСА України, становить **133,9 %**.

У 2022 році було *сплачено судового збору на суму 11 828 809 грн*, відсоток виконання індикативного показника, доведеного ДСА України, становив *87,7 %*. У 2021 році було *сплачено судового збору на суму 15 718 052 грн*, відсоток виконання індикативного показника, доведеного ДСА України, становив *183,8%*.

Розрахункова сума судового збору, що *не сплачена внаслідок звільнення* від сплати відповідно до чинного законодавства у звітному періоді складає *7 382 093* гривні; повернуто судового збору на суму *546 655 гривень*.

За аналогічний період 2022 року розрахункова сума судового збору, що *не сплачена внаслідок звільнення* від сплати відповідно до чинного законодавства становила *4 603 002* гривні, було повернуто судового збору на суму *222 260 гривні*.

За аналогічний період 2021 року розрахункова сума судового збору, що *не сплачена внаслідок звільнення* від сплати відповідно до чинного законодавства становила *7 923 332* гривень, було повернуто судового збору на суму *448 232 гривень*.

Розділ 5. Висновки

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що стан здійснення правосуддя в Полтавському окружному адміністративному суді протягом звітного періоду підтримувався на належному рівні.

Протягом 2023 року спостерігається суттєве збільшення загального показника надходження позовних заяв (справ) та матеріалів по відношенню до показників 2022 року – на 65,9%, проте по відношенню до показників 2021 року він майже не змінився. У 2023 році збільшилось й надходження заяв в порядку виконання судового рішення – на 38%, проте в порівнянні з аналогічним періодом 2021 року їх кількість суттєво зменшилась. Надходження заяв щодо виправлення опіски, роз'яснення рішення та про ухвалення додаткового рішення у порівнянні з 2022 роком зросло майже вдвічі, у порівнянні з 2021 роком – на 22%.

В розрізі по категоріях спорів, що надійшли до суду найбільшу кількість становлять спори соціального спрямування, так само як і у 2022 році.

Разом з тим, середньомісячна кількість ухвалених судових рішень залишається доволі високою, що вплинуло на суттєве зменшення залишку нерозглянутих справ на кінець звітного періоду.

З метою виявлення основних тенденцій зміни динаміки стану правосуддя щомісяця аналізуються причини порушення строку розгляду, про що складаються відповідні довідки, аналізуються причини зупинення провадження, залишення позовних заяв без руху, про що складаються відповідні аналітичні довідки для обговорення керівництвом суду на нараді зі суддями.

Для подальшого покращення роботи суду рекомендується й надалі проводити моніторинг здійснення судочинства, проводити роботу з підвищення професійного рівня працівників апарату суду шляхом проведення семінарських занять з вивчення змін у чинному законодавстві, новел судової практики по окремих категоріях адміністративних справ.

**Голова Полтавського окружного
адміністративного суду**

Іван ЯСИНОВСЬКИЙ

09.02.2023